

Наукові перспективи

Видавнича група

Наукові інновації та передові технології

Державне управління

Економіка

Право

Педагогіка

Психологія

5 (57) 2026

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

***«Наукові інновації та
передові технології»***

*Державне управління, економіка,
право, педагогіка, психологія*

№ 5(57) 2026

Київ – 2026

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*Public administration, economics,
law, pedagogy, psychology*

№ 5(57) 2026

Kyiv – 2026

«Наукові інновації та передові технології»: журнал. 2026. № 5(57) 2026. С. 5433

Журнал започаткований у 2021 році з метою розвитку вітчизняного наукового людського капіталу, соціальних наук та журналістики

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 06.04.2026, № 3/4-26)*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор:

Дибкова Людмила Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики та системології Київського національного економічного університету ім. Вадима гетьмана (Україна)

Редакційна колегія:

- ***Бабчук Олена Григоріївна*** кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки Одеського державного університету внутрішніх справ, (Україна)
- ***Беньковська Наталя Борисівна***, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Україна)
- ***Біляковська Ольга Орестівна*** доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна)

- **Волошин Олена Романівна** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії та здоров'я Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна)
- **Гончарук Валентина Анатоліївна** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Україна)
- **Гумеїр Гусейн Ахмедов** доктор педагогічних наук, професор, Завідувач відділу Інституту освіти Азербайджанської Республіки (Азербайджан)
- **Доктор Мутмайна** викладач Університету Аль Асярія Мандар Сулавесі Барат, Індонезія, ад'юнкт-професор Департаменту освіти , Університет Maniral GlobalNxt Малайзії (Малазія)
- **Жуков Валері**, Університет Миколи Коперника в Торуні (Польща)
- **Журавльова Лариса Петрівна** доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Україна)
- **Кернас Андрій В'ячеславович** доктор філософії в галузі психології, кандидат психологічних наук, дійсний член Української психологічної асоціації, магістр права, магістр педагогіки, доцент кафедри Практичної психології Одеського національного морського університету, старший викладач кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського національного економічного університету (Україна)
- **Коренева Інна Миколаївна** доктор педагогічних наук, професор, декан факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка; професор кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (Україна)
- **Ланпо Віолетта Валеріївна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і психології Коломийського навчально-наукового інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (Україна)
- **Марчук Оксана Олександрівна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Україна)
- **Мірошніченко Валентина Іванівна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України (Україна)
- **Ненько Юлія Петрівна** доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мовної підготовки Національного університету цивільного захисту України (Україна)
- **Ордановська Олександра Ігорівна** доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних технологій та методики навчання природничих наук Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Україна)
- **Островська Маріанна Ярославівна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II (Україна)
- **Пасько Ольга Миколаївна** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.(Україна)
- **Помиткіна Любов Віталіївна** доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Україна)
- **Р. Ахмад Закі Ель Ісламі**, доцент, професор, доктор філософії, Департамент наукової освіти, Факультет підготовки вчителів та освіти, Університет Султана Агенга Тіртаяса (Індонезія)
- **Саїд М. Ісмаїл** доктор наук, професор, професор кафедри англійської мови, Коледж природничих наук і гуманітарних наук, Університет принца Саттама бін Абдулазіза, Аль-Хардж (Саудівська Аравія)
- **Самусь Тетяна Володимирівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійної освіти та технології сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (Україна)
- **Снігур Олена Миколаївна** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерної та програмної інженерії Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Україна)
- **Степанова Наталія Михайлівна** кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри початкової та спеціальної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Україна)
- **Толочко Світлана Вікторівна** доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Україна)
- **Хохліна Олена Петрівна** доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Україна)
- **Шулигіна Раїса Андріївна** кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

- Куліненко Л.Б., Попазов В.В.** 1831
ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СТАРШОКЛАСНИКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ: ВІД ЗНАННСВОЇ ПАРАДИГМИ ДО КОМПЕТЕНТІСНОЇ (ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ)
- Купчак С.Б.** 1843
РОЛЬ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
- Курок О.І., Шумара А.А., Цись Д.І.** 1854
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- Кутняк Р.О.** 1864
ВПЛИВ ЦИФРОВОГО ВІЗУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Лапаєнко С.В.** 1874
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ КОЛЕКЦІЙ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
- Левицька Л.Я., Гіль Л.А., Імбер В.І.** 1890
АДАПТИВНІ ІНТЕРАКТИВНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ЧИННИК ПОСИЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Левків Л.В.** 1901
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПРІОРИТЕТ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ
- Левченко І.М., Динько В.А., Литвин А.Ф.** 1910
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
- Ливацький О.В., Швирка В.М.** 1921
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДНИК СИСТЕМНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

УДК: 373.3.091.3:796]-048.35(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-5\(57\)-1921-1931](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-5(57)-1921-1931)

Ливацький Олександр Васильович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», <https://orcid.org/0000-0002-8012-9116>

Швирка Вікторія Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», <https://orcid.org/0000-0001-6954-4661>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДНИК СИСТЕМНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз впровадження компетентнісного підходу як базового елемента системної трансформації фізичного виховання в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». Авторами обґрунтовано, що модернізація галузі не може обмежуватися лише оновленням переліку вправ чи зміною нормативних показників, оскільки такі зміни мають фрагментарний характер і не забезпечують сталого результату. Вона потребує системної перебудови всієї структури педагогічного процесу, перегляду ціннісних орієнтирів, змісту освіти та дидактичних стратегій, спрямованих на формування особистості учня.

Застосування методології системного підходу дозволило виокремити взаємозв'язок між цільовими, змістовими та результативними компонентами фізичного виховання як цілісного процесу. Доведено, що ефективність модернізації значною мірою залежить від узгодженості цих компонентів та їх орієнтації на кінцевий результат – сформованість ключових і предметних компетентностей учнів. Особлива увага приділяється механізмам формування ключових компетентностей учнів через впровадження варіативних модулів та новітніх видів спорту (петанк, чирлідінг, флорбол), які сприяють розвитку не лише фізичних якостей, а й м'яких навичок (*soft skills*), зокрема комунікативності, командної взаємодії, відповідальності та саморегуляції.

Розкрито роль учителя фізичної культури як системного оператора змін та фасилітатора освітнього процесу. Аргументовано, що сучасний педагог має володіти високим рівнем адаптивності, здатністю до проектування інклюзивного, безпечного та диференційованого освітнього середовища, а також готовністю до впровадження інноваційних педагогічних технологій. Обґрунтовано, що компетентнісний підхід виступає інтегруючим чинником, який поєднує

теоретичну підготовку учнів із їхньою здатністю застосовувати руховий досвід у повсякденному житті для зміцнення здоров'я та успішної соціалізації.

Окреслено перспективи подальшого розвитку галузі, пов'язані з цифровізацією освітнього процесу, впровадженням інноваційних систем моніторингу фізичного стану учнів, а також розширенням варіативної складової навчальних програм. Зазначено, що такі зміни сприятимуть підвищенню ефективності фізичного виховання та забезпеченню його відповідності сучасним соціальним запитам.

Ключові слова: Нова українська школа, фізичне виховання, компетентнісний підхід, системна модернізація, ключові компетентності, професійна діяльність учителя, середня освіта.

Oleksandr Lyvatskyi PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Education, State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University» <https://orcid.org/0000-0002-8012-9116>

Viktoriia Shvyrka PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy, State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University»: <https://orcid.org/0000-0001-6954-4661>

COMPETENCY-BASED APPROACH AS A COMPONENT OF SYSTEMIC MODERNIZATION OF PHYSICAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. The article provides a theoretical analysis of the implementation of the competency-based approach as a fundamental element of the systemic transformation of physical education within the framework of the "New Ukrainian School" concept. The authors argue that the modernization of the field cannot be limited merely to updating the list of exercises or changing normative indicators, as such changes are fragmentary and do not ensure sustainable results. It requires a systemic restructuring of the entire pedagogical process, a revision of value orientations, educational content, and didactic strategies aimed at the development of the student's personality.

The application of a systems approach methodology allowed for the identification of the interconnection between the target, content, and result-oriented components of physical education as an integrated process. It is proved that the effectiveness of modernization largely depends on the alignment of these components and their orientation toward the final result — the formation of students' key and subject-specific competencies. Particular attention is paid to the mechanisms of forming key competencies through the introduction of elective modules and modern sports (petanque, cheerleading, floorball), which promote the development of not only

physical qualities but also soft skills, including communication, teamwork, responsibility, and self-regulation.

The role of the physical education teacher as a systemic operator of change and a facilitator of the educational process is revealed. It is argued that a modern educator must possess a high level of adaptability, the ability to design an inclusive, safe, and differentiated educational environment, and a readiness to implement innovative pedagogical technologies. It is substantiated that the competency-based approach acts as an integrating factor that combines students' theoretical training with their ability to apply motor experience in everyday life for health promotion and successful socialization.

The prospects for further development of the field are outlined, related to the digitalization of the educational process, the introduction of innovative systems for monitoring students' physical condition, and the expansion of the elective component of curricula. It is noted that such changes will increase the efficiency of physical education and ensure its compliance with modern social demands.

Keywords: New Ukrainian School, physical education, competency-based approach, systemic modernization, key competencies, professional activity of a teacher, secondary education.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку загальної середньої освіти в Україні характеризується глибинними трансформаційними процесами, зумовленими впровадженням концепції «Нова українська школа», що орієнтована на формування компетентнісної моделі випускника [1]. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема модернізації фізичного виховання як важливого складника освітнього процесу, який безпосередньо впливає на стан здоров'я, рівень рухової активності та соціалізацію учнівської молоді. Водночас аналіз практики функціонування шкільної фізичної культури свідчить про наявність низки системних суперечностей: між задекларованими цілями компетентнісного навчання та збереженням традиційної нормативно-орієнтованої моделі оцінювання; між потребою у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії учня та уніфікованістю змісту навчальних програм. Як зазначають О. Ливацький та С. Ливацька [2], існуючі проблеми фізичної активності здобувачів освіти вимагають негайного переосмислення методичного забезпечення та пошуку інноваційних шляхів їх вирішення.

Особливої гостроти ці суперечностей набувають в умовах цифрової трансформації суспільства та вимушеного переходу до змішаних і дистанційних форм навчання. Це вимагає від системи фізичного виховання високого рівня адаптивності та впровадження нових інструментів моніторингу психофізичного стану учнів. За твердженням А. Кузьмінського [3], цифрова трансформація підготовки педагогів та самого освітнього процесу є необхідною умовою функціонування сучасної школи. Тривалий час фізичне виховання залишалося відносно консервативною галуззю, проте сучасні освітні запити передбачають

формування в учнів здатності до усвідомленого використання рухової активності як ресурсу саморозвитку.

Системна модернізація фізичного виховання передбачає цілісну перебудову педагогічного процесу, що охоплює цільовий, змістовий, процесуальний та результативний компоненти [4]. У цьому процесі компетентнісний підхід виступає інтегруючим методологічним чинником, який забезпечує поєднання фізичного розвитку із формуванням ключових життєвих навичок. Проте методологічні аспекти поєднання системного управління якістю освіти та практичних інструментів у галузі фізичної культури залишаються фрагментарними. Як обґрунтовують О. Отравенко, О. Ливацький та Л. Ваховський [5], застосування системного аналізу є ключовою вимогою для розробки цілісної наукової концепції в даній сфері.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового обґрунтування ролі компетентнісного підходу як складника системної модернізації фізичного виховання в умовах реалізації ідей Нової української школи [6]. Аналіз компонентів модернізації через призму системного аналізу дозволить подолати розрив між теоретичними засадами та практичною реалізацією реформи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впровадження компетентнісного підходу у сфері фізичного виховання в умовах реформування загальної середньої освіти активно досліджується провідними вітчизняними науковцями. Сучасні дослідження засвідчують поступовий, проте незворотний перехід від традиційної нормативно-орієнтованої моделі фізичного виховання до особистісно зорієнтованої та компетентнісної парадигми [7].

Зокрема, у працях В. Єрмолової, Л. Радченко та І. Кроля [8] наголошується на необхідності врахування сучасних тенденцій фізичного виховання школярів як ключового результату навчання в умовах реалізації концепції Нової української школи. Дослідження особливостей організації освітнього процесу в умовах НУШ акцентують увагу на впровадженні системного підходу та активному залученні учнів до діяльності як свідомих суб'єктів. При цьому О. Ливацький та С. Ливацька [2] вказують на важливість подолання проблем фізичної активності здобувачів освіти через впровадження варіативності змісту навчання для підвищення мотивації молоді.

Важливим напрямом наукових розвідок є обґрунтування ролі інноваційних методик та системного аналізу у підвищенні ефективності фізичного виховання. Питання впровадження новітніх видів рухової активності та теоретичного обґрунтування нетрадиційних засобів для розвитку цілісної особистості здобувача освіти знаходять відображення у працях О. Отравенко, О. Ливацького та Л. Ваховського [5].

Окрему групу становлять дослідження, присвячені професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури до реалізації компетентнісного підходу. У наукових працях О. Ливацького [9] доведено, що професійна готовність педагога

в сучасних умовах визначається не лише рівнем рухової підготовки, а й здатністю до проектування безпечного освітнього середовища та реалізації завдань національно-патріотичного виховання. При цьому особлива увага приділяється цифровій трансформації підготовки вчителів, що в умовах змішаного навчання ґрунтовно досліджено А. Кузьмінським [3].

Аналіз сучасних наукових оглядів, зокрема праць О. Алексєєвої та В. Швирки [10], дозволяє констатувати, що пріоритетними тенденціями розвитку освіти є системність, індивідуалізація та орієнтація на формування ключових компетентностей поряд із предметними навичками. Практичні аспекти спортивно-патріотичного виховання учнівської молоді на уроках фізичної культури в межах компетентнісної моделі детально розкрито у дослідженнях М. Карпенка [11; 12].

Попри значний науковий доробок, аналіз джерельної бази свідчить про недостатню розробленість питань комплексної інтеграції компетентнісного підходу як системоутворювального чинника модернізації фізичного виховання. Більшість існуючих праць мають вузькоспрямований характер, тоді як цілісна архітектура системної модернізації, що охоплює взаємозв'язок цільового, змістового та результативного компонентів у контексті НУШ, потребує глибшого наукового обґрунтування.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні компетентнісного підходу як центрального складника системної модернізації фізичного виховання учнів у контексті вимог Нової української школи.

Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс взаємопов'язаних методів, серед яких провідне місце посідає теоретичний аналіз та систематизація науково-педагогічної літератури для з'ясування сучасного стану проблеми. Застосування системно-структурного аналізу дозволило виокремити ключові компоненти модернізації фізичного виховання. Методологічним підґрунтям для реалізації цього етапу стали наукові розробки О. Отравенко, О. Ливацького та Л. Ваховського [5]. Порівняльно-узагальнювальний метод було використано для зіставлення традиційних та компетентнісних підходів у вітчизняній освіті. Окрім того, важливе значення мав метод моделювання, за допомогою якого було спроектовано цілісну екосистему фізичної активності здобувачів освіти в умовах НУШ. Зазначений методологічний апарат забезпечив об'єктивність та цілісність наукового пошуку на всіх етапах розробки концепції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше обґрунтовано архітектуру системної модернізації фізичного виховання як цілісної структури, що об'єднує урочну, позаурочну та сімейну підсистеми на засадах компетентнісного підходу. У межах дослідження уточнено зміст професійної ролі вчителя фізичної культури як фасилітатора освітніх змін в умовах цифровізації та подальшого розвитку набули положення щодо впровадження варіативних модулів як інструменту формування м'яких навичок здобувачів базової середньої освіти. Практичне значення цих нововведень

виявляється у переході від оцінювання кількісних нормативів до використання дескрипторів компетентностей, що дозволяє фіксувати не лише фізичний стан, а й рівень автономності учня, його здатність до продуктивної комунікації в команді та вміння самостійно конструювати індивідуальні оздоровчі програми.

Виклад основного матеріалу. Модернізація фізичного виховання в Україні корелює із загальносвітовими тенденціями, де домінуючою стає концепція «Physical Literacy» (фізичної грамотності). Світовий досвід, зокрема впровадження програм «Active Schools» у країнах ЄС та Північної Америки, демонструє відхід від суто спортивних результатів на користь формування ціложиттєвої потреби у руховій активності. Провідні освітні системи (Фінляндія, Канада) акцентують увагу на психосоціальних аспектах фізичної культури, що повністю збігається з філософією Нової української школи [1]. Це підтверджує, що трансформація ролі вчителя та впровадження варіативних модулів є не лише внутрішньою потребою України, а й частиною глобального руху за якісну фізичну освіту, спрямовану на розвиток життєстійкості та адаптивності молоді в умовах невизначеності. Як зазначають В. Єрмолова, Л. Радченко та І. Кроль [7], такі трансформації відповідають сучасним тенденціям розвитку галузі та запитам суспільства. Про важливість адаптації фізичної культури до реалій НУШ також зауважує В. Вахняк [13].

У контексті цих глобальних трансформацій вітчизняна оновлена модель фізичного виховання постає як складна багаторівнева педагогічна система, у якій компетентнісний підхід виконує функцію ключового змістоутворювального та інтегруючого вектора [14]. Відповідно до концептуальних положень Державного стандарту базової середньої освіти [4], сучасна фізична культура має забезпечувати не лише інтенсивний розвиток рухових якостей, а й цілеспрямоване формування ключових компетентностей учнів, пов'язаних із усвідомленим збереженням здоров'я, ефективною соціальною взаємодією та навичками саморегуляції. Застосування системного аналізу в цьому процесі, на якому наполягають О. Отравенко, О. Ливацький та Л. Ваховський [5], дозволяє адаптувати вітчизняну практику до міжнародних стандартів Quality Physical Education (QPE), розроблених ЮНЕСКО.

Важливим елементом цієї системи є змістовий компонент, що ґрунтується на впровадженні гнучкої варіативної модульної системи. Використання таких модулів як петанк, чирлідінг або флорбол дозволяє учням здійснювати усвідомлений вибір видів рухової активності з урахуванням власних інтересів та фізичних можливостей. Такий підхід не лише сприяє індивідуалізації навчання, а й закладає фундамент для розвитку м'яких навичок, де командні види спорту акцентують увагу на лідерстві та комунікації, а індивідуальні практики — на психоемоційному відновленні. Тісно пов'язаний із ним процесуальний компонент визначає сукупність інноваційних форм і засобів реалізації змісту освіти. Його характерною ознакою є інтеграція традиційних методик із цифровими інструментами, такими як мобільні додатки для самоконтролю стану

організму, QR-коди з відеоінструкціями та хмарні сервіси для теоретичного супроводу занять. Це створює безпечне та інклюзивне середовище, де технології виступають допоміжним ресурсом для вчителя та учня. У цьому контексті змішане навчання розглядається не лише як вимушений захід, а як стратегічна можливість для індивідуалізації освітнього процесу.

Дослідження А. Кузьмінського [3] підтверджують, що цифровізація підготовки педагогів та впровадження моделі «перевернутого класу», коли теоретичний матеріал опановується учнями дистанційно через хмарні сервіси, дозволяє максимально вивільнити час безпосереднього уроку для рухової активності та командної взаємодії. Такий підхід корелює з європейським планом дій Digital Education Action Plan та забезпечує безперервність фізичного виховання навіть за умов безпекових обмежень, сприяючи формуванню в учнів навичок самоорганізації та відповідальності.

Професійно-педагогічний складник модернізації зумовлює трансформацію діяльності вчителя фізичної культури, який переходить від ролі авторитарного інструктора до позиції фасилітатора освітнього процесу. Сучасний педагог постає як організатор розвивального середовища, роль якого у формуванні компетентного здобувача освіти підкреслюють О. Пуш та Т. Оксенчук [15]. Педагог застосовує системний підхід для управління навчальною діяльністю та забезпечує постійну підтримку індивідуальної траєкторії розвитку кожного здобувача освіти. Кінцевим етапом цієї системи виступає результативний компонент, що відображає сформованість компетентностей. Його оцінювання зміщується в бік формувального підходу, де пріоритетом є не лише показники фізичної підготовленості, а й здатність учня застосовувати здобутий досвід у повсякденному житті та виявляти відповідальне ставлення до здоров'я. Як зауважують О. Алексєєва та В. Швирка [10], це вимагає від учителя високого рівня професійної та соціально-комунікативної компетентності. Проблематику та перспективи такого розвитку в концепції НУШ ґрунтовно аналізують В. Семененко та В. Теліус [16].

Особливе місце в архітектурі модернізованої системи посідає національно-патріотичне виховання, яке в умовах фізичної культури набуває конкретного змісту. Компетентнісний підхід передбачає, що розвиток фізичних якостей учнів має відбуватися паралельно з формуванням їхньої національної ідентичності та усвідомленням власної фізичної загартованості як відповідальності перед суспільством. Це реалізується через інтеграцію в освітній процес засобів етнопедагогіки, народних ігор та козацьких розваг, які не лише сприяють руховому розвитку, а й закладає фундамент поваги до історичної спадщини та традицій українського народу. Питання спортивно-патріотичного виховання молоді ґрунтовно розкриті у працях М. Карпенка [11; 12]. Крім того, виховання патріотизму в межах фізичної активності проявляється через популяризацію успіхів українських атлетів та залучення молоді до заходів військово-спортивного спрямування, що в умовах сучасних викликів стає запорукою

психофізичної стійкості нації. За твердженням О. Ливацького [9], такий ціннісний складник перетворює фізичну культуру на дієвий інструмент гармонійного розвитку особистості, здатної не лише до самовдосконалення, а й до активного захисту та розбудови держави.

Проте практична імплементація описаної теоретичної моделі в освітній простір не є лінійним процесом і зумовлює виникнення певних системних суперечностей. Зокрема, процес системної модернізації стикається з низкою дестабілізуючих чинників та ризиків, які потребують наукового осмислення. Матеріально-технічні обмеження закладів освіти часто вступають у суперечність із вимогами нових варіативних модулів, що може призвести до декларативного характеру реформ. Кадровий ризик виявляється у психологічній резистентності частини педагогів до зміни звичних методів роботи та опанування цифрового інструментарію. Окрему групу становлять безпекові ризики, спричинені необхідністю організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, що вимагає специфічних підходів до проведення занять у захисних спорудах. Також постає проблема діагностичного ризику, пов'язана з відсутністю уніфікованих критеріїв оцінювання соціальних навичок учнів. Таким чином, ефективність оновленої системи фізичного виховання досягається лише за умови цілісної інтеграції компетентнісного підходу в усі її структурні елементи та готовності до оперативного нівелювання зазначених викликів, що неодноразово підкреслюється у дослідженнях проблем активності молоді О. Ливацьким та С. Ливацькою [2].

Поряд із подоланням дестабілізуючих чинників, критично важливим аспектом цілісної трансформації галузі є розширення меж фізичного виховання за межі класно-урочної системи та активне залучення позаурочних форм роботи. Системна модернізація передбачає, що позаурочна діяльність стає не просто додатком до навчального плану, а стратегічним майданчиком для апробації та закріплення сформованих компетентностей. У цьому контексті особливого значення набувають спортивні клуби, секції за інтересами та масові заходи, організовані на засадах учнівського самоврядування [5; 6], що сприяє розвитку лідерських якостей та організаторських здібностей здобувачів освіти.

Позаурочна складова дозволяє ефективно реалізувати принципи варіативності, оскільки вона не обмежена жорсткими часовими рамками уроку та надає простір для проведення фестивалів новітніх видів спорту, челенджів у соціальних мережах та спільних активностей із батьками. Такий підхід забезпечує безперервність фізичного виховання та перетворює його на стиль життя, що є головною метою компетентнісної парадигми, теоретичні засади якої розкрито у посібниках з компетентнісного підходу [6]. Інтеграція урочних і позаурочних форм роботи в єдину екосистему фізичної активності закладу освіти дозволяє подолати фрагментарність навчання та створює умови для реальної соціалізації учнів через спорт, що є ключовим аспектом стратегії «Нова українська школа» [1].

Ефективність системної модернізації фізичного виховання корелює з рівнем залученості сім'ї як фундаментального інституту формування ціннісних орієнтирів дитини. У межах компетентнісного підходу родина розглядається не як пасивний спостерігач, а як активний партнер та повноправний суб'єкт освітнього простору. Як зазначають О. Алексеева та В. Швирка [10], тільки за умови єдності вимог і прагнень школи та сім'ї стає можливим перехід від формального відвідування уроків до усвідомленого ведення здорового способу життя. Системна взаємодія з батьками передбачає використання інноваційних форм комунікації, таких як сімейні спортивні фестивалі та спільні рухові челенджі. Це дозволяє подолати традиційний розрив між шкільними знаннями та домашнім побутом, створюючи єдине здоров'язбережувальне середовище, що підтверджується результатами досліджень О. Ливацького та С. Ливацької [2]. У такий спосіб сім'я стає каталізатором модернізаційних змін, забезпечуючи емоційну підтримку та мотиваційну основу для фізичного самовдосконалення учнів, що ґрунтується на поступовому вихованні цінностей, обґрунтованому в працях за ред. І. Беґа [14].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження дозволяє констатувати, що системна модернізація фізичного виховання в умовах Нової української школи є комплексним процесом, де компетентнісний підхід виступає ключовим інтегруючим механізмом. Встановлено, що ефективність цієї трансформації залежить від синергічної взаємодії методологічного, змістового, процесуального, професійного та результативного компонентів, які разом забезпечують перехід від нормативно-центричної до особистісно зорієнтованої моделі навчання. Доведено, що впровадження варіативних модулів та цифрових інструментів моніторингу дозволяє не лише індивідуалізувати освітню траєкторію учня, а й забезпечити формування м'яких навичок (*soft skills*), необхідних для успішної соціалізації.

Важливим результатом аналізу стало обґрунтування необхідності виходу за межі класно-урочної системи через інтеграцію позаурочних форм роботи та активне залучення сім'ї як повноправного партнера освітнього процесу. Це дозволяє подолати фрагментарність навчання та створити єдине здоров'язбережувальне середовище. Водночас виявлено, що успішна імплементація запропонованої моделі потребує оперативного нівелювання матеріально-технічних, кадрових та безпекових ризиків, що виникають у сучасних реаліях. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у розробці конкретних дескрипторів для оцінювання рівнів сформованості компетентностей учнів та створенні цілісних методичних систем підготовки вчителів до роботи в умовах безперервної цифрової трансформації школи.

Література

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. МОН України. 2016.

2. Ливацький О. В., Ливацька С. Ю. Сучасні проблеми фізичної активності здобувачів повної загальної середньої освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2025. № 1 (360). С. 212–218.
3. Кузьмінський А. І. Цифрова трансформація професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2023. Вип. 28. С. 209–221. DOI: 10.33989/2226-4051.2023.28.293190
4. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898.
5. Отравенко О. В., Ливацький О. В., Ваховський Л. Ц. Системний аналіз у методології наукових досліджень галузі фізичної культури. *Педагогічна Академія*. 2025. Вип. 24. DOI:10.5281/zenodo.17834385
6. Компетентнісний підхід до організації освітнього процесу... за заг. ред. С. В. Коди. Суми, 2024. 192 с.
7. Якимчук О. Компетентнісний підхід в освіті: українські реалії. *Вища освіта України*. 2020. № 3 (78). С. 19–25. DOI: 10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02
8. Єрмолова В. М., Радченко Л. О., Кріль І. М. Сучасні тенденції фізичного виховання школярів. *Матеріали IV Міжнар. конф.* Харків, 2024. С. 271–274.
9. Ливацький О. В. Фізичне виховання учнів як складова національно-патріотичного виховання. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2015. № 7 (296). С. 102–107.
10. Алексеева О. Р., Швирка В. М. Зміст і структура мовно-комунікативної компетентності вчителя. *Освіта та педагогічна наука*. 2023. № 3 (184). С. 26–43.
11. Карпенко М. І. Практичні засади спортивно-патріотичного виховання. *Педагогічна Академія*. 2025. Вип. 20.
12. Карпенко М. І. Теоретико-методологічні засади спортивно-патріотичного виховання. *Наукові записки [УДУ імені М. Драгоманова]*. 2025. Вип. 160. С. 70–77.
13. Пуш О. А., Оксенчук Т. В. Освітнє середовище НУШ як умова формування компетентного здобувача освіти. *Педагогічна інноватика*. 2025. № 8. С. 162–168.
14. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей / за ред. І. Д. Бега [та ін.]. Київ, 2018. 40 с.
15. Вахняк В. С. Фізична культура в умовах Нової української школи. *SCIENTIA*. Kraków, 2022. С. 177–179.
16. Семененко В., Теліус В. Фізичне виховання в концепції НУШ: проблематика і перспективи. *Sport Science Spectrum*. 2024. № 1. С. 104–108. DOI: 10.32782/spectrum/2024-1-16

References

1. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2016). *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]. Kyiv: MON Ukrainy [in Ukrainian].
2. Lyvatskyi, O. V., & Lyvatska, S. Yu. (2025). Suchasni problemy fizychnoi aktyvnosti zdobuvachiv povnoi zahalnoi serednoi osvity [Modern problems of physical activity of seekers of full general secondary education]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of LNU named after Taras Shevchenko*, 1 (360), 212–218 [in Ukrainian].
3. Kuzminskyi, A. I. (2023). Tsyfrova transformatsiia profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury [Digital transformation of professional training of future physical education teachers]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii – Aesthetics and Ethics of Pedagogical Action*, 28, 209–221 [in Ukrainian].
4. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020, September 30). *Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity: Postanova KМУ № 898* [State standard of basic secondary education: Decree of the CMU No. 898]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF> [in Ukrainian].

